

Konkurences padome

Aizliegtas vienošanās **PIL** grozījumi Pasūtītāja loma

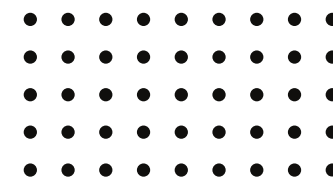
2023. gada 13.jūnijs

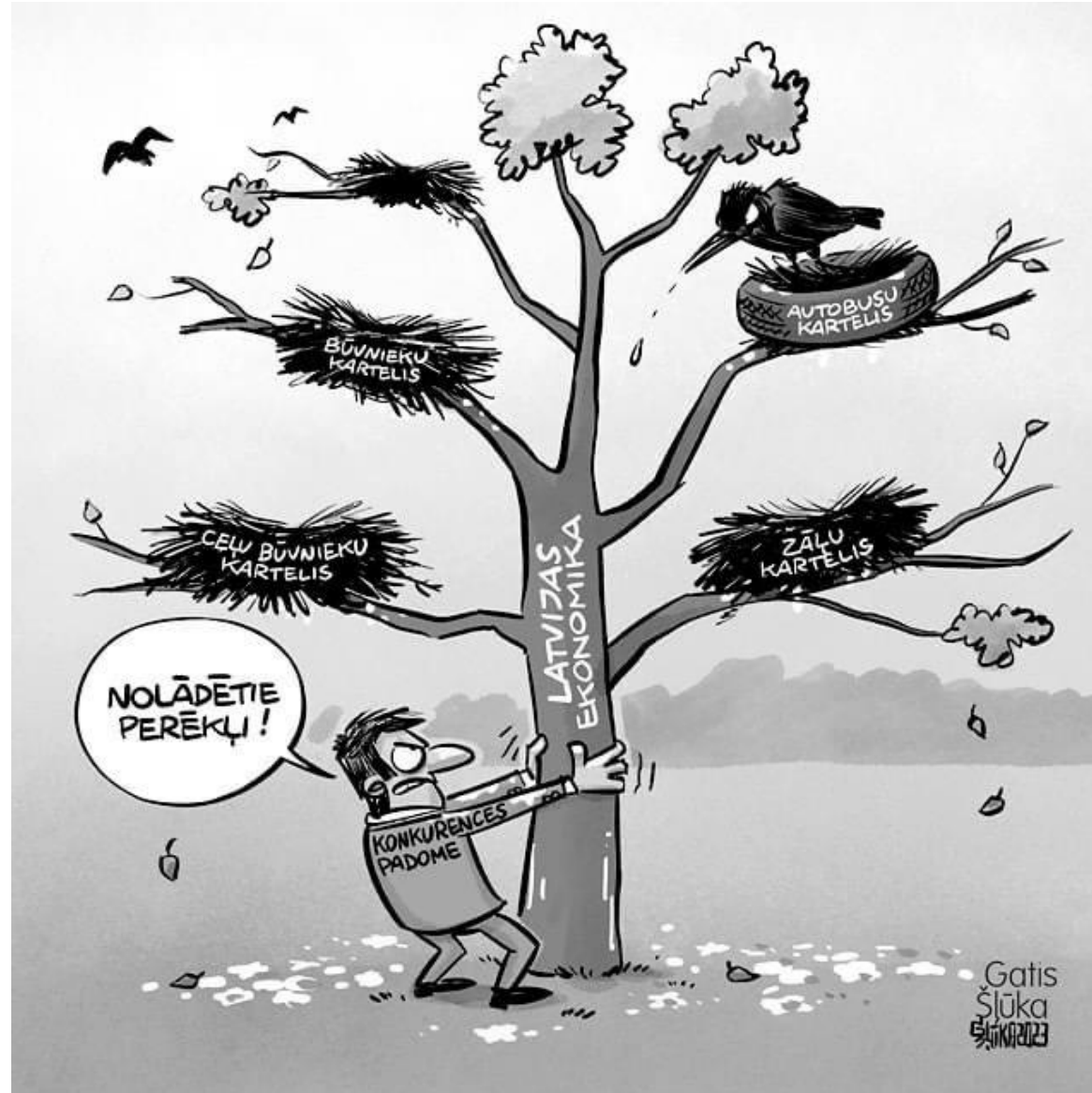

Ieva Šmite

Konkurences padomes

Aizliegtu vienošanas departamenta direktore

KONKURENCES PADOMES KOMPETENCES

**Aizliegtas
vienošanās**

**Dominējošā stāvokļa
jaunprātīga izmantošana**

Apvienošanās

**Normatīvo aktu
kontrolē**

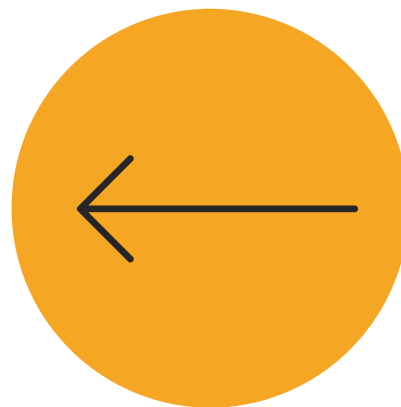

Publiskās personas

AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS

Aizliegtas vienošanās
iedala **2 veidos**:

**Horizontālās aizliegtās
vienošanās** - noslēgtas
starp konkurentiem

**Vertikālās aizliegtās
vienošanās** - noslēgtas
starp tirgus dalībniekiem,
kas darbojas dažādos
tirgus līmeņos

KAD VAR UZSĀKT IZPĒTES LIETU?

Iesniegums

**Anonīms
iesniegums**
*(piemērs, «Melio 2»
lieta)*

**Iecietības
programma**
*(piemērs, «Moller
lieta», «Skatuves
tehnikas izplatītāju»
lieta)*

**Citas
institūcijas
sniegta
informācija**
*(KNAB, ENAP, CFLA,
pasūtītāji, utt.)*

**KP uz savas
iniciatīvas
pamata**

! Lietas izvērtētas, ievērojot iestādes prioritizācijas stratēģiju, jo tām ir lielāka ietekme uz sabiedrību un uzņēmējdarbības vidi

KAS IR AIZLIEGTS?

Normatīvais regulējums – KL 11. pants / LESD 101.pants

Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru **mērķis vai sekas** ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par...

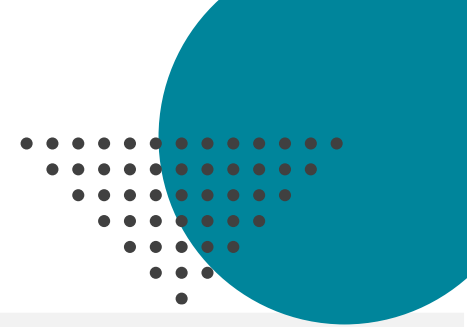
Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā ir uzskaitīti aizliegtu vienošanos veidi. Taču ir būtiski atcerēties, ka minētie veidi ir tikai piemēri.

LR Augstākās tiesas Senāta 20.06.2014. Spriedums lietā Nr.SKA-333/2014.

Galvenais princips: Jebkuram tirgus dalībniekam sava komercdarbība, plāni un rīcība tirgū ir jāveido patstāvīgi un neatkarīgi

PAR KO NEDRĪKST VIENOTIES?

Cenas

cenās veidošanas noteikumi

Tirgus sadale

teritorija, klienti

Ražošana

apjomi, realizācija

Iepirkumi

piedalīšanās, nepiedalīšanās,
iepirkuma noteikumi

Naudas sods

≤10% no apgrozījuma

Liegums piedalīties iepirkumos

3 gadi

Vienošanas formāti

Izmantojot asociāciju

Strādā paralēli pie diviem tirgus dalībniekiem pie konkurentiem

KP 24.02.2012. Lēmums Nr.E02-13 Par KL 11.p.pirmās daļas 1. un 5.p. pārkāpumu SIA «MN Īpašumi» un SIA «Info Būve» darbībās

Izmantojot kopējas telpas

KP 10.12.2015. Lēmums Nr.E02-56 Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "Optika un Diagnostika" un SIA "Arbor Medical Korporācija" darbībās.

Vienošanas formāti: pilnsabiedrības

Izmantojot piegādātāju apvienības/pilnsabiedrības

2011. gadā **KP sodīja 5 būvuzraudzības un projektēšanas pakalpojumu sniedzējus**, kas kopīgai komercdarbībai un dalībai Eiropas Reģionālās attīstības fondu iepirkumos bija nodibinājuši pilnsabiedrību, ko izmantoja kā **platformu informācijas apmaiņai par dalību dažādos citos iepirkumos**.

Lai arī piedāvājumu iepirkumos iesniedza pilnsabiedrība, darbus faktiski veica tikai viens vai divi izvēlēti tās biedri. Pārējo dalība bija formāla.

Vienošanās formāti: pilnsabiedrības

Pilnsabiedrību kā darbības modeli ieteicams izmantot **mazajiem un vidējiem uzņēmumiem**, lai piedalītos lielākajos iepirkumos, kuriem tie individuāli nespēj kvalificēties

Jāatceras

Pilnsabiedrību **nedrīkst izmantot kā aizsegu tirgus sadalei**

Pilnsabiedrību **nedrīkst izmantot plašākai sadarbībai**, nekā to paredz konkrētais iepirkums

Jāvērtē, **vai** katrs apvienības biedrs **nebūtu spējīgs līgumsaistības pildīt patstāvīgi**

Aizliegts apmainīties ar sensitīvu informāciju, kas var ietekmēt konkurenta rīcību tirgū

Atļautas vienošanās

Vienošanā **iesaistītie tirgus dalībnieki nebūtu spējīgi izpildīt iepirkuma prasības individuāli**, tai skaitā paplašināt savu kapacitāti līdz nepieciešamajam līmenim; **vai**

Vienošanās **izpilda Konkurences likuma 11. panta otrās daļas kritērijus; un**

Ir **ierobežota apmaiņa ar komerciāli jūtīgu informāciju.**

PĀRKĀPĒJU IZSLĒGŠANA NO IEPIRKUMU PROCEDŪRĀM

Liegums (izslēgšana no iepirkuma procedūras) ir spēkā **3 gadus** pēc lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, spēkā stāšanās

Minētais liegums **netiek piemērots** gadījumos, kad kompetentā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, kandidātu vai pretendentu ir **atbrīvojusi no naudas soda**

03.03.2022. Saeima ir pieņēmusi grozījumus Publiskā Iepirkuma likumā ar kuriem tiek paplašināti gan izslēgšanas kritēriji, gan periods uz kādu pretendenti tiek izslēgti no iepirkuma procedūras, ja tiek konstatēts KL pārkāpums. Minētie grozījumi stājas **spēkā no 01.01.2023.**

Skat. -Grozījumi PIL

<https://www.vestnesis.lv/op/2022/52.4>

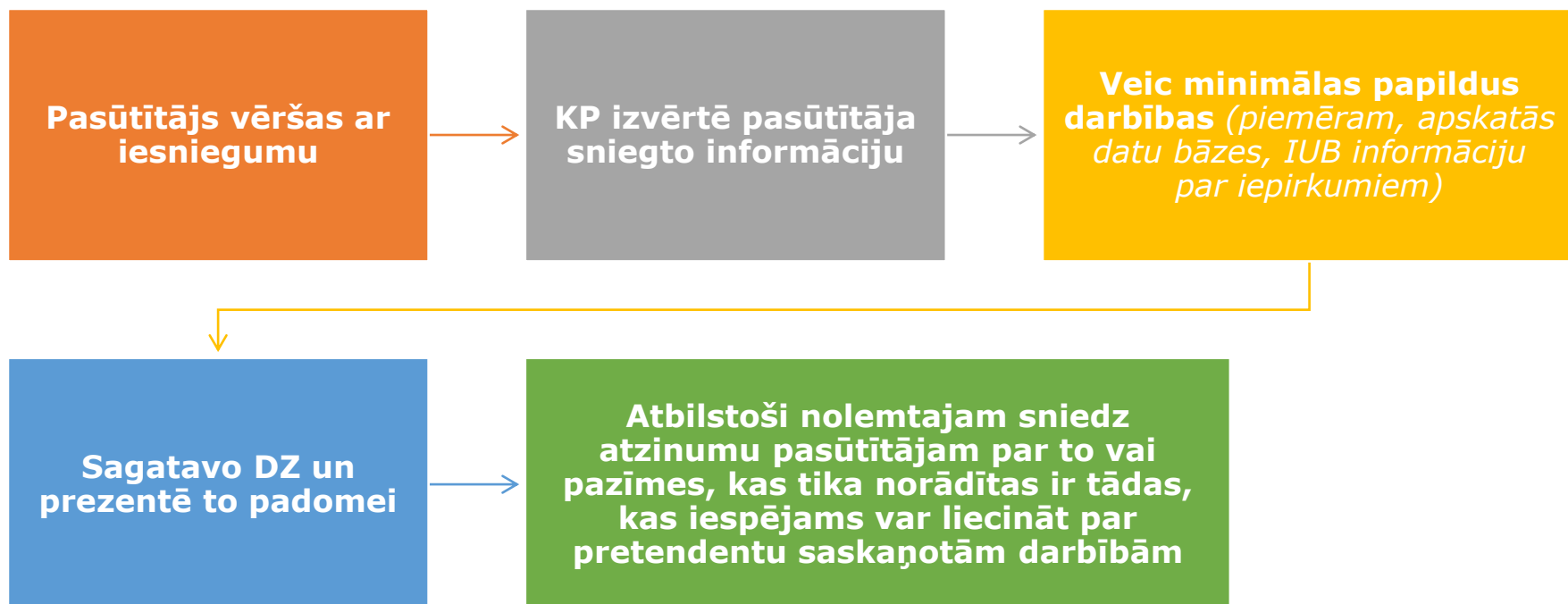
KP sniedz atzinumu

PIL regulējums paredz, ka, ja pasūtītājs **saskata «*pietiekoši pārliecinošas norādes*», ka iepirkuma pretendenti iespējams ir saskaņojuši savas darbības,** tas var izslēgt pretendētus no dalības iepirkumā.

- **Regulējums attiecas uz 2023.gadā izsludinātajiem iepirkumiem**
- **Pasūtītājs vēršas KP un saņem 10 darba dienās KP atzinumu**

Skat. IUB izstrādātās vadlīnijas par izslēgšanas nosacījumiem
<https://www.iub.gov.lv/lv/media/7602/download?attachment>

10 darba dienu atzinums

Līdzšinējā prakse

KP I. cet. ietvaros ir saņēmusi **3 iesniegumus**, kuru ietvaros tika lūgts atzinums atbilstoši PIL jaunajam regulējumam.

- Visos gadījumos pasūtītājs bija vērsies pamatoti, norādot pārliecinošas pazīmes;
- Visos gadījumos pasūtītājs bija lūdzis izvērtēt iepirkumu, kas bija izsludināts 2022.gada decembrī un tikai tā vērtēšana bija 2023.gada janvāris, līdz ar to nevarēja izslēgt atbilstoši jaunajiem PIL grozījumiem.
- Visos gadījumos, KP, ņemot vērā norādītās pazīmes, organizēja **Prevenciju!**

LU gadījums

Pazīmes kuras norādīja pasūtītājs:

- LU noskaidrotais apstāklis par vienu un to pašu fizisko personu, kas ievietoja piedāvājumus EIS (*viens pretendents ar īsziņu informēja LU, ka cita persona var sniegt vairāk informācijas par piedāvājumu, un šīs personas vārds un telefonu numurs sakrita ar otra pretendenta norādītās kontaktpersonas vārdu un telefona numuru*);
- Cenas, ar kurām piedalījās abi pretendenti, iezīmēja iespējamu iepirkuma daļu savstarpēju sadali.

Pazīmes, kuras ieguvām papildus:

Abiem piedāvājumiem pievienoti identiski nomas līgumi - dokumenti, ko pretendenti izstrādāja patstāvīgi (*nav LU veidlapa*).

Smiltenes novada domes gadījums

Pazīmes kuras norādīja pasūtītājs:

Pretendenti norādījuši pilnīgi identiskas cenas Iepirkuma finanšu piedāvājumu divās daļās un līdzīgās cenas trešajā daļā (*starp cenām ir konstatējama sakarība*) un tam nav loģiska izskaidrojuma.

Pazīmes, kuras ieguvām papildus:

Papildus pazīmes KP nekonstatēja.

BKUS gadījums

Pazīmes kuras norādīja pasūtītājs:

1. Pretendenti savus piedāvājumus Konkursā iesniedza katrs savā iepirkuma priekšmeta pozīcijā, savā starpā nekonkurējot (*"lielākais" uzņēmums piedāvājumu iesniedza tikai uz vienu daļu, otrs uzņēmums uz vairākām, bet vērtības ziņā – mazākām*).
2. Iepirkuma komisija vērtējot pretendenta "mazākā" uzņēmuma piedāvājumu konstatēja, ka otrs pretendents (*"lielākais uzņēmums"*) pilnvaro "mazāko" uzņēmumu, pārstāvēt konkrētu ražotāju/zīmolu Iepirkumā (*piedalīties ar šī ražotāja produkciju Iepirkumā*), ko Latvijas un Igaunijas teritorijā pārstāv un ir autorizēts izplatīt tikai "lielākais" uzņēmums (*tai skaitā, piedalīties iepirkumos*). Vērtējot "mazākā" uzņēmuma piedāvājuma dokumentāciju Komisija neatrada dokumentu, kas apliecinātu, ka otrs pretendents (*"lielākais" uzņēmums*) ir tiesīgs veikt pārpilnvarojumu pārstāvēt uzņēmumu konkrētā ražotāja produkciju Latvijā kādam citam uzņēmumam.

VNA RS gadījumi

Pazīmes kuras norādīja pasūtītājs:

Sakritības tehniskajos piedāvājumos iepirkumos par auto nomu.

Vienā gadījumā, t.sk. sakritības tehniskajos parametros par specializēto skaņas signalizācijas bloka uzstādīšanu.

Otrā gadījumā sakritības par a/m apkopes izmaksām

KP atzinums:

Abos gadījumos **pazīmes ir loģiski izskaidrojamas** – viens un tas pats dīleris, viena un tā pati a/m tādējādi dīleris ir iedevis identisku tehnisko aprakstu un cenu par apkopi, savukārt citas izmaksas, piemēram, maksa par kapitāla lietošanu, atpakaļpirkšanu, transportlīdzekļu gala cena, maksa par paredzamā nobraukuma pārsniegšanu, ir atšķirīgas un nesakrīt.

Savukārt gadījumā ar identisko apakšuzņēmēju piesaistīti par specifisko skaņas signalizācijas bloka uzstādīšanu, arī loģiski izskaidrojams fakts, ja LV ir tikai viens pēc būtības šāda veida uzņēmums, kas to veic un tādējādi tehniskā specifikācija abiem pretendentiem, kas izmanto tā pakalpojumu neatšķirās.

Pazīmes, kuras ieguvām papildus:

1. KP, izskatot piedāvājumus, konstatēja, ka "lielais" uzņēmums, iesniedzis piedāvājumu tikai vienā no daļām (KP secina, ka, ja uzņēmumiem būtu mērķis sadalīt katram savas pozīcijas iepirkumā, savstarpēji nekonkurējot, tie noteikti mērķtiecīgi pieteiktos uz vairāk pozīcijām nekā viena).
2. "Mazākais" uzņēmums iepirkuma dokumentācijā iekļāvis pilnvaru (kurā "lielais" uzņēmums pilnvaro "mazāko" piedalīties konkrētajā iepirkumā ar ražotāja produkciju), **no kuras izriet, ka starp abiem pretendentiem ir notikusi informācijas apmaiņa par dalību iepirkumā pirms "mazākais" iesniedza piedāvājumu Iepirkumā** (pilnvarā norādīts datums, kas ir pirms "mazākais" uzņēmums iesniedza piedāvājumu Iepirkumā). Pārbaudot sagatavotos piedāvājumus no abiem pretendentiem, KP nekonstatēja citas pazīmes, kas liecinātu par saskaņotām darbībām.

Pasūtītājs var izslēgt pretendentu, ja:

- **Ir pieejama informācija par kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmumu**, ar kuru kandidāts vai pretendents ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā kartēja vienošanās. Izņēmums ir gadījums, kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmas ietvaros kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu samazinājusi. Ir paredzēta izslēgšana no dalības iepirkumos trīs gadu laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas (PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punkts).
- **Tātad KP lēmums pat var būt apstrīdēts.** Bet ir jāskatās noilguma termiņš - **trīs gadi no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas!**

Pasūtītājs var izslēgt pretendentu, ja:

- PIL 42.panta otrās daļas 5.punkts

kandidāts vai pretendents ar tādu kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas spriedumu, kas stāties spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, ir atzīts par vainīgu vai atbild par naudas soda samaksu saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, kas izpaužas kā horizontālā kartela vienošanās, izņemot gadījumu, kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmā kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu ir samazinājusi.

Termiņš izslēgšanai – **3 gadi!**

Signālsaraksts jeb karteļa pazīmes iepirkumos

PAZĪMES

piedāvājumos **pieļautas vienādas** pareizrakstības, gramatikas vai aprēķinu **kļūdas**

jebkāda komunikācija ir veikta no **viena pasta, e-pasta adreses** vai **IP adreses**

piedāvājumos redzams, ka **pēdējā brīdī veiktas izmaiņas** attiecībā uz piedāvāto **cenu**

iepirkuma **uzvarētājs par apakšuzņēmējiem nolīgst zaudējušos** vai pretendentes, kuri atsauca savus piedāvājumus vai atteicās tos iesniegt

pretendentu iesniegtajā piedāvājumā **iesniegtas identiskas tāmes** vairākās izmaksu pozīcijās

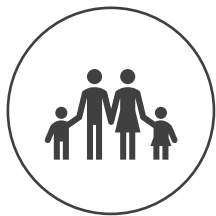

piedāvājumos tiek iesniegti arī tādi **dokumenti, kas neizriet no nolikuma prasībām**

Riski, kas norāda uz paaugstinātu pārkāpumu iespējamību

Trešās personas, piemēram, apakšuzņēmējs, ārpakalpojumu sniedzēji gatavo dokumentus publiskajam iepirkumam

Cilvēciskais faktors – **pazīņas un draugi, ģimenes locekļi, kuri strādā konkurējošos uzņēmumos**

Tirgus dalībnieki (**konkurenti**) izmanto kopīgās telpās

PAZĪMES, KA IEPIRKUMS IR KARTELIZĒTS

A-Z

Konkurējošos piedāvājumos ir **vienādas gramatikas, interpunkcijas u.c. kļūdas**, kas nevar rasties, ja piedāvājumi tiek gatavoti patstāvīgi – *Copy-Paste* princips. Sakritības noformējumā

Piemēram,

Nolikuma specifikācijā: «Marinētie gurķi, iepakojumā 3 l skārda burkā»

Piedāvājumos: «Marinētie gurķi iepakojumā 3 l skārda burkā»

Pretendents savos dokumentos kā kontaktinformāciju norāda **konkurenta datus** (tālruna numuru, adresi, faksu)

! Uzmanīgi iepazīstieties ar dokumentāciju, šādas pazīmes fiksējiet un informējiet
Konkurences padomi

PAZĪMES, KA IEPIRKUMS IR KARTELIZĒTS

Norādīta **viena un tā pati persona** vairākos piedāvājumos, piemēram, kā darba aizsardzības speciālists, darbu koordinators/uzraugs

KP lēmums Nr. E02-24 Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu. Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA «Broveks» un SIA «Abama Holding» darbībās.

Abu pretendentu piedāvājumus pasūtītājam iesniedza viena persona - SIA «Broveks» valdes loceklis, ko SIA «Abama Holding» bija nolīdzis kā tāmētāju SIA «Abama Holding» piedāvājuma sagatavošanai Konkursam.

Viens un tas pats pretendents **regulāri piedāvā zemāko cenu** un tādējādi regulāri uzvar

! Situācija vērtējama ilgtermiņā. Ja pastāv iepirkumu sadale, tad citos līdzīgos iepirkumos šis pretendents regulāri zaudē. Piefiksējiet faktus, apmainīties pieredzē ar citiem pasūtītājiem.

PAZĪMES, KA IEPIRKUMS IR KARTELIZĒTS

Kā **kontaktpersona** divos vai vairākos piedāvājumos norādīts **viens un tas pats cilvēks**

Vairākos piedāvājumos ir **viena pilnvarotā persona**

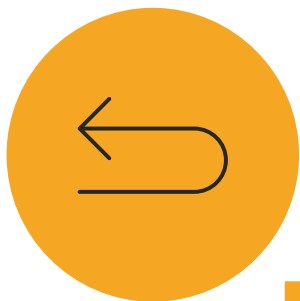
PAZĪMES, KA IEPIRKUMS IR KARTELIZĒTS

Uzvarētājs atkārtoti ņem kā **apakšuzņēmējus** vienus un tos pašus uzņēmumus, **turklāt tie arī piedalījušies iepirkumā**, bet neuzvarēja, jo to piedāvātās cenas bija ievērojami augstākas. Viens uzņēmums no otra nomā tehniku

Situācija vērtējama ilgtermiņā, fiksējot faktus, apmainoties ar informāciju ar citiem pasūtītājiem.

Pretendents ir uzvarējis, bet savu piedāvājumu **pēkšņi atsauc**. Rezultātā uzvar nākamais lētākais

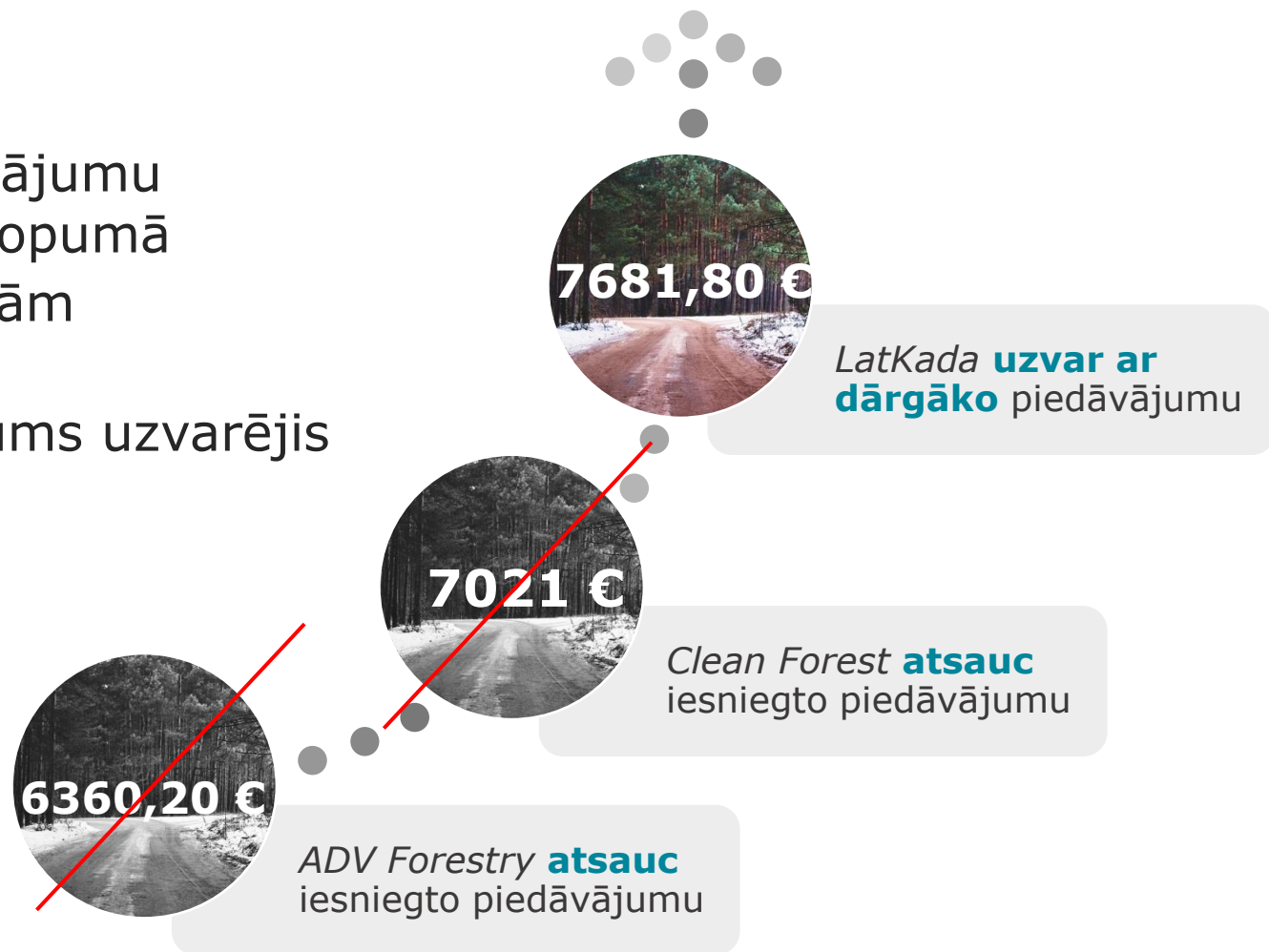

Uzziniet atsaukšanas iemeslus un informējiet Konkurences padomi.

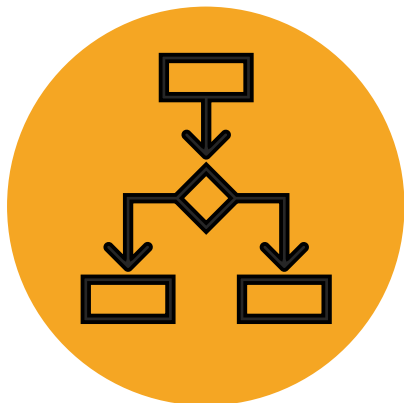
MALDINĀŠANAS SHĒMAS

Piemērs lētāko piedāvājumu
atsaukšanai vienā no kopumā
28 viena iepirkuma daļām

Šādi dārgāks piedāvājums uzvarējis
vismaz septiņās daļās

PRAKSĒ IEPIRKUMOS VISBIEŽĀK NOVĒROTIE KARTEĻU IZPAUSMES VEIDI

Vienošānās par **dalības
nosacījumiem**
iepirkumos

Vienošānās par **cenu**

Tirgus sadale

VIENOŠANĀS PAR DALĪBAS NOSACĪJUMIEM

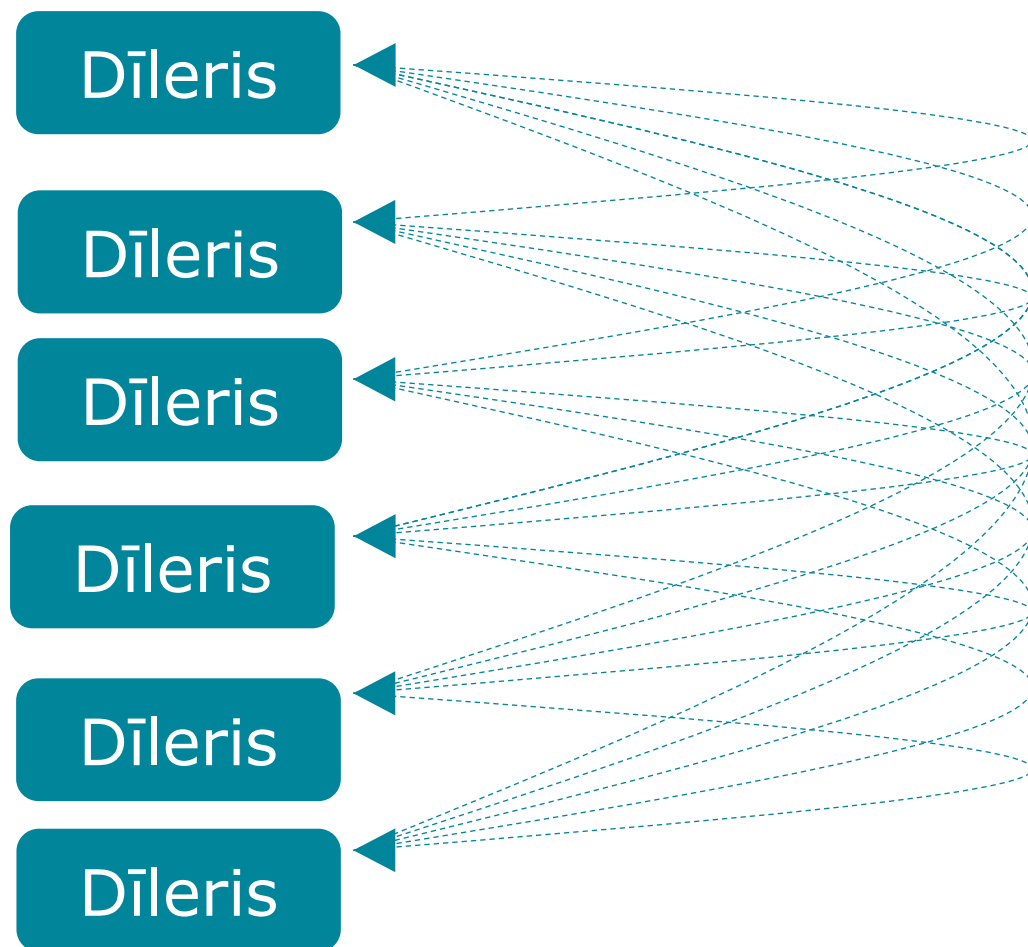
Notiek gadījumos, kad **iepriekš notikusi pretendentu vienošanās** par dalību vai atturēšanos no dalības iepirkumā

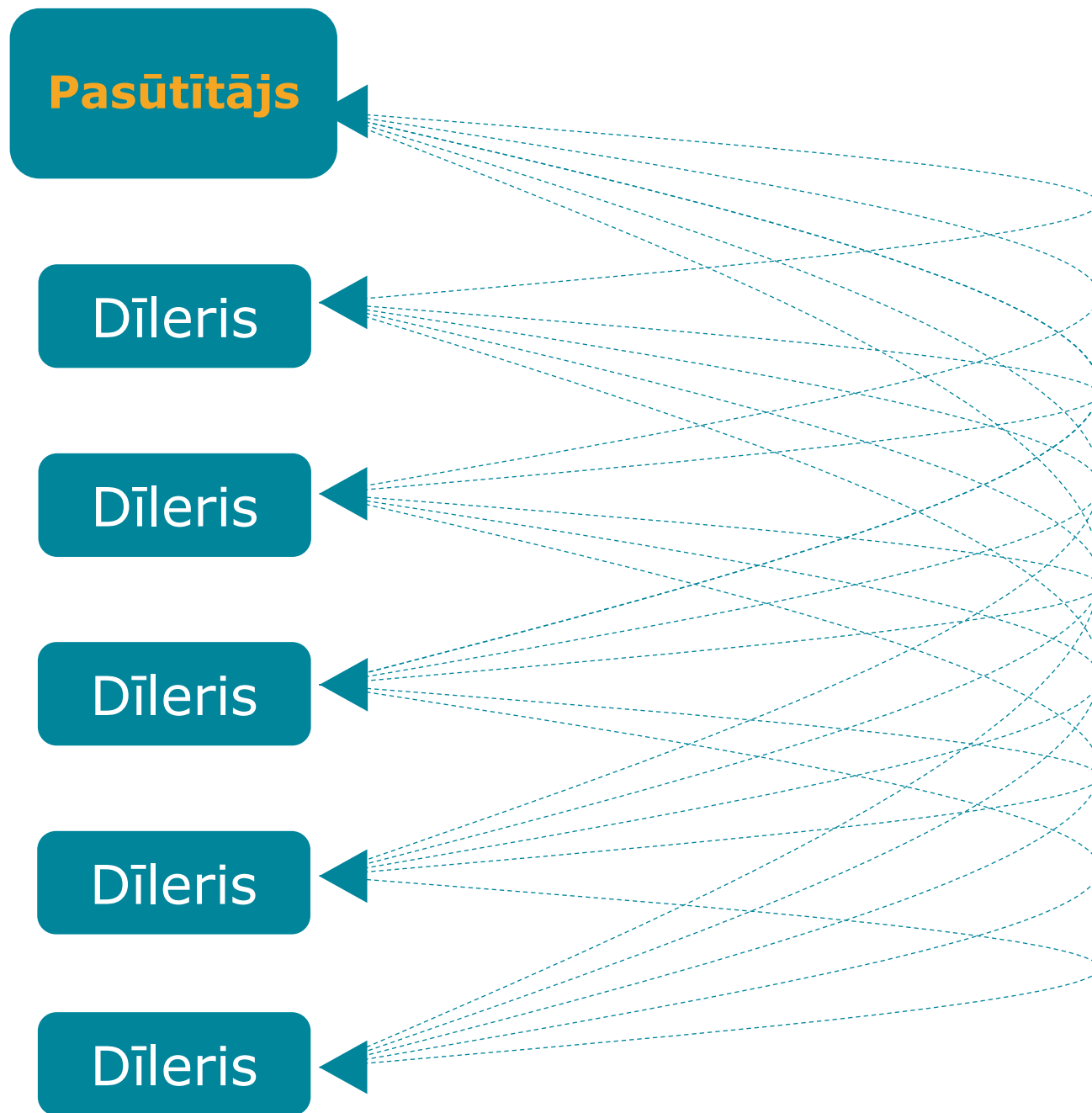
Konstatētais auto tirgotāju kartelis:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/pvsnXDKlpn.pdf

AUTO TIRGOTĀJU KARTELIS

Vēlos informēt, ka tuvākajās dienās Ēdoles pagasta padome izsludinās konkursu/cenu aptauju par pasažieru autobusa piegādi. Ar pasūtītāju un AGB mēs esam jau veikuši pārrunas un iestrādes, tāpēc lūgums Jums to respektēt un konkursā nepiedalīties

Pielikumā nosūtu Tev sagatavotu specifikāciju Jūsu formā. Kad esat izsludinājuši lūdzu padod ziņu un es sagatavošu savu un pārējo pretendentu piedāvājumus

AIZSEGA PIEDĀVĀJUMU IESNIEGŠANA

Gadījumos, kad iepriekš notikusi
pretendentu vienošanās par
konkrētā **iepirkuma**
«uzvarētāju»

Pārējie pretendenti iepirkumā
iesniedz aizsega
piedāvājumu, nodrošinot
nepieciešamo pretendentu skaitu
iepirkumā,
Imitējot konkurenci

Konstatētais kartelis starp profesionālās skatuves tehnikas izplatītājiem:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/OueDi1LYqp.pdf

GAISMAS, SKAŅAS, VIDEO IEKĀRTU KARTELIS

10 uzņēmumi

(..) *Esam gana daudz patērējuši naudu demonstrējot iekārtas un taisot semināru, kā rezultātā ir sarūpēts viens iepirkums operai.*

Lūgums respektēt mūsu ieguldīto darbu un līdzekļus LNO iepirkumam, kurš parādīsies tuvākajās dienās.

Visu labu, ...

(..) *Gribētu ar jums vienoties, ka netiek man traucēts gaismas tehnikas iepirkums Leļļu teātrim. Apskatot specenes paši sapratīsiet, kas ar to domāts. Iepriekš pateicos par atsaucību!*

Iepirkuma kontekstā **tiekl sadalīti pasūtītāji vai iepirkumi**

Konstatētais kartelis starp biroja tehnikas piegādātājiem:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/documents/V_E02-26_07%2012%202018.pdf

BŪVNIĒKU LIETA

2015. - 2018.
12 tikšanās
vismaz 3x gadā

Uzliktais sods - **16 652 027.35** EUR

SIA «VELVE»

SIA «SKONTO BŪVE»

SIA «RE & RE»

SIA «MERKS»

SIA «RERE BŪVE»

SIA «LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS»

SIA «ARČERS»

AS «LNK Industries»

SIA «ABORA»

SIA «RBSSKALS Būvniecība»

Vismaz 70 identificēti

Lielākā daļa ar rezultātu
par kopējo līgumsummu
686 989 991 eiro apmērā

mazākais < **1** milj.
lielākais > **100** milj.
vidēji = **vairāki miljoni**

■ **bez ES līdzfinansējums**
■ **ar ES līdzfinansējuma**

Publiskie

Mežaparka estrāde
Rīgas Tehniskā universitāte
Jaunais Rīgas teātris
Ventspils koncertzāle
Kultūras pils «Ziemeļblāzma»
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
Okupācijas muzejs
VEF
tehnikumi
u.c.

Privātie

t/c «Akropole»
t/c «Alfa»
Rimi loģistikas centrs

Pasūtītāju loma

PASŪTĪTĀJU LOMA

Būvnieku Lietā

analizētās sarunas un iepirkumi apliecina, ka

tajos nepastāvēja brīva konkurence, ko ietekmēja pašu būvnieku vienošanās, kā arī atsevišķos gadījumos iespējamais atbalsts no pasūtītāju puses

Piemēram:

pasūtītāja ciešie kontakti ar lietas dalībniekiem

lietas dalībnieku spēja ietekmēt pasūtītāja autonomo funkciju, izstrādājot nolikuma prasības

pasūtītāja norādes par vēlamajiem iepirkuma pretendentiem, tostarp iespējamo uzvarētāju

pasūtītāja informētība par karteļa vienošanos tirgus dalībnieku vidū un neziņošana par to KP

AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS AR TIEŠU VAI NETIEŠU PASŪTĪTĀJU IESAISTI

Pasūtītāja pārstāvju **tieša iesaiste** karteļa organizēšanā

Rīgas satiksmes Nano ūdens iepirkums

12.04.2019. lēmums

«**RS darbinieks** [pers. A] RS 1. iepirkuma ietvaros sagatavoja pretendentu RS Baltic, Alchimica Latvija un MJ Partneri iepirkumu piedāvājumu cenu salīdzinājumu un **apmainījās ar šo informāciju**»

un, ka

«RS ne tikai piedalījās aizliegtās vienošanās īstenošanā, bet arī **iesaistījās pretendenta iesniedzamo piedāvājumu saskaņošanā un bija informēta par pretendentu atlasī un mērķi imitēt konkurenci**, ar kuru pretendenti tika atlasīti gan iepriekš noteiktā uzvarētāja noteikšanai, gan aizsega piedāvājumu iesniegšanai»

PASŪTĪTĀJS - KARTEĻA VEICINĀTĀJS/DALĪBNIIEKS

«Facilitatoram» **nav obligāti jādarbojas tajā pašā tirgū,** kur darbojas karteļu dalībnieki

Karteļa atbalstītājam jāspēj paredzēt, ka tam var tikt **piemērots naudas sods**

(Treuhand spriedums)

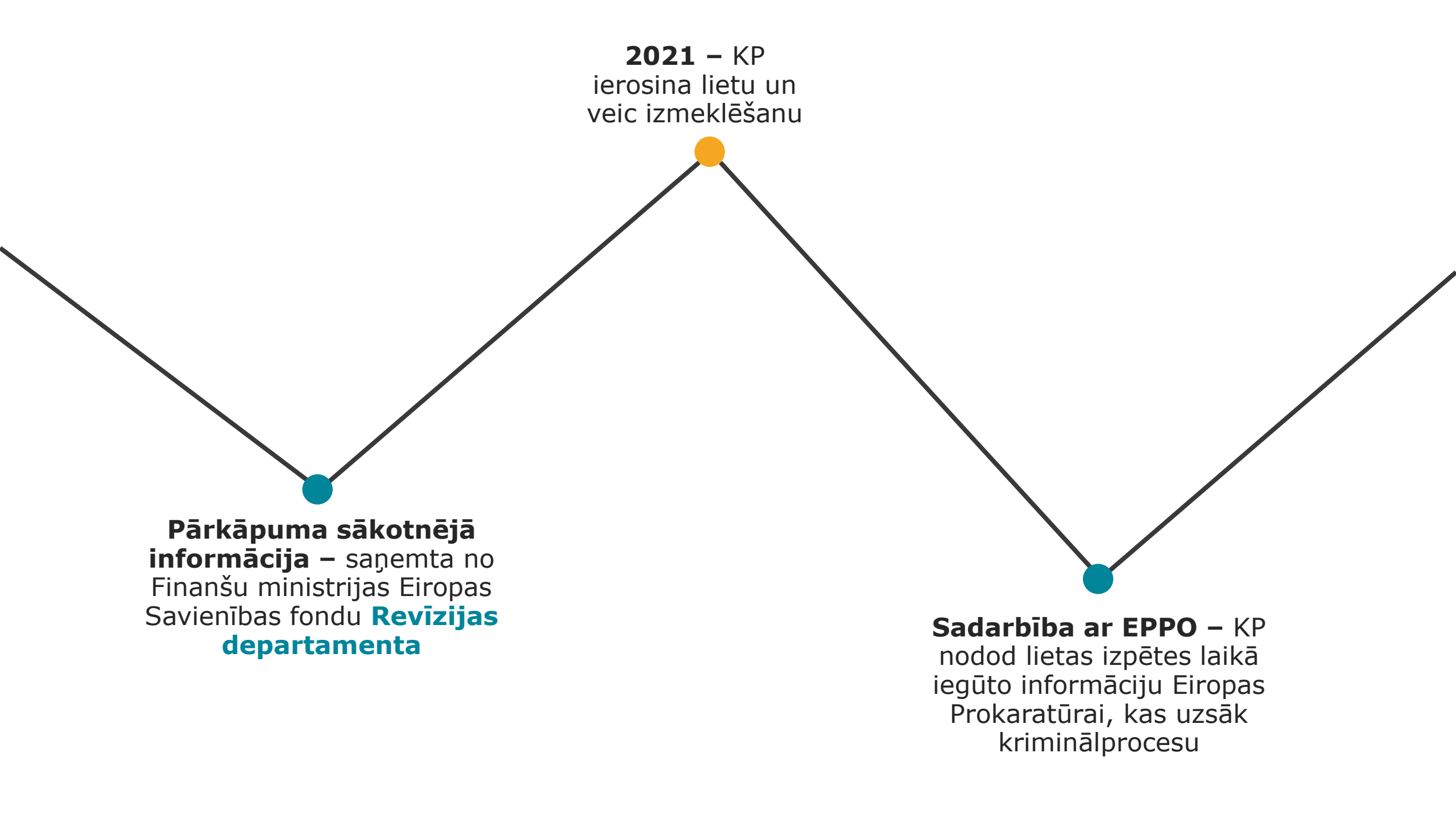

Naudas sodu «facilitatoram» var piemērot **no kopējā tirgus dalībnieku apgrozījuma,** nevis no apgrozījuma, kas veidojas karteļu dalībniekiem no pārkāpumā iesaistītā tirgus

«**Facilitatoram**» atzīst lietās, kur privātie uzņēmumi organizē iepirkumus un ir iesaistīti aizliegtā vienošanās ar karteļa dalībniekiem (jo tas nav iepirkums, kuru organizē amatpersonas, kad to var iespējams kvalificēt kā korupcijas lietu)

(Lietuvas prakse)

2021 – KP
ierosina lietu un
veic izmeklēšanu

**Pārkāpuma sākotnējā
informācija** – saņemta no
Finanšu ministrijas Eiropas
Savienības fondu **Revīzijas
departamenta**

Sadarbība ar EPPO – KP
nodod lietas izpētes laikā
iegūto informāciju Eiropas
Prokuratūrai, kas uzsāk
kriminālprocesu

Pārkāpums izpaudās kā **aizliegta vienošanās privātā pasūtītāja SIA «Lyngson»** organizētajā un Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētā projekta iepirkumā

Karteļa dalībnieki **savstarpēji apmainījās ar informāciju** un **vienojās par dalības noteikumiem** iepirkumā

SIA «PK Serviss»

SIA «KORO BŪVE»

SIA «TAVS LAIKMETS»

«PK Serviss» sagatavoja
pārējo kartēju dalībnieku
finanšu piedāvājumus

aizsega piedāvājumi, kas iesniegti
bez patiesas vēlmes konkurēt un
uzvarēt iepirkumā

«PK Serviss» bija ar
pasūtītāju vienojies
par **iepriekš sarunātu**
uzvarētāju

faktiski iepirkuma organizēšanā bija
iesaistījies **ieplānotais uzvarētājs**

lai veiksmīgi realizētu **iepriekš**
panākto vienošanos un **uzraudzītu**
iepirkuma gaitu

PASŪTĪTĀJA LOMA AIZLIEGTĀJĀ VIENOŠANĀ

- Pasūtītājs iepirkuma organizēšanu neveica **autonomi**
- Pasūtītājs piesaistīja SIA «PK Serviss» iepirkuma **finanšu piedāvājuma formas sagatavošanā**
- Pasūtītājs informēja SIA «PK Serviss» par **potenciālajiem pretendentiem**
- SIA «PK Serviss» **konsultēja** pasūtītāju par citu pretendentu iesniegto piedāvājumu noraidīšanu
- Arī pēc iepirkuma noslēgšanās notika aktīva **pasūtītāja un pretendenta komunikācija**
- KP nodeva lietas izpēti laikā iegūto informāciju **Eiropas Prokuratūrai**

Konkurence iepirkumā tika efektīvi likvidēta gan pašu **pretendentu**, gan **pasūtītāja** rīcības rezultātā

Risks zaudēt iepirkumā motivē tirgus dalībnieku noteikt pēc iespējas **konkurētspējīgāku cenu**

Pasūtītājs saņēma kartēja dalībnieku **saskaņotus piedāvājumus**

Pārkāpuma rezultātā tika ietekmēta **Eiropas Savienības struktūrfondu piešķirto līdzekļu** taisnīga un tiesiska izlietošana **780 733,12 eiro apmērā**

Vienošanās rezultātā tika **kavēta, ierobežota** un **deformēta** konkurence

Pretendenti apmainījās ar **komerciāli sensitīvu informāciju**

Pasūtītāja loma Latvenergo/ST iepirkumos

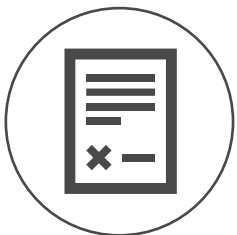
Lai gan **elektromontāžas darbu (būvdarbu) iepirkumu** regulējumam būtu jānodrošina efektīva konkurence iepirkumos, lietā tika iegūtā informācija, kas liecina par pretējo, kas izskaidrojams:

gan ar pasūtītāja pārstāvju negodprātīgo rīcību iepirkumu procedūrās – pasūtītāja pārstāvju ciešie kontakti ar atsevišķiem lietas dalībniekiem

kontroltāmju saņemšana no pretendentiem, acīmredzami neloģisku cenu atšķirību pretendentu piedāvājumos ignorēšana

gan ar Latvenergo/ ST iekšējo normatīvo regulējumu, kas satur arī nosacījumus, kuri rada konkurences ierobežojumus vai veicina konkurences imitāciju (par to lietas izpētes gaitā vairākkārt norādījuši lietas dalībnieki)

Pasūtītāja loma aizliegtā vienošanās

30.03.2017 **lēmums par gaismas sistēmas iepirkumiem**

«...**pasūtītājam nav paredzēta nauda projekta izstrādei, projektu pašam pasūtītājam izstrādāt nav pietiekošas kvalifikācijas, tādēļ pirmā kompānija, kuru pasūtītājs uzaicina sniegt konsultācijas par iespējamā projekta izstrādi, arī izstrādā darba uzdevumu**»

«...pasūtītājam nav attiecīgu speciālistu, iepirkumu komisijām trūkst izpratnes par publisko iepirkumu jomu, Latvijā nav standartu šajā jomā» un «pasūtītāja rīcība bijusi pamatā lietas dalībnieku darbībām, tostarp, pasūtītāja izvirzīta obligāta prasība pēc diviem derīgiem piedāvājumiem pie tik maza tirgus un specifiskas nozares patiesībā tikai kroplu tirgu»

Pasūtītāja loma aizliegtā vienošanās

Meliorācijas pakalpojuma sniedzēju iepirkumi

13.09.2018. lēmums

«Pārkāpumu varbūt veicinājuši projektu vadītāji, kuru uzdevums bija profesionāli organizēt iepirkumus un, iespējams, tieši projektu vadītāju rīcības dēļ cenu aptaujās jau iepriekš ir bijis zināms uzvarētājs (t.i., ar projektu vadītāju saistīts uzņēmums), līdz ar to pārējo pretendentu dalība cenu aptaujās bijusi formāla, bez patiesas vēlmes konkurēt (imitējot konkurenci) un tikai ar mērķi nodrošināt vēlamo dalībnieku skaitu.»

NOLIKUMS

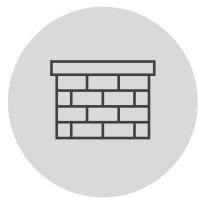

Galvenais aicinājums pasūtītājiem – izstrādāt un īstenot katru iepirkuma procedūru, lai veicinātu maksimālu tirgus dalībnieku dalību

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) un Eiropas Savienības **ieteikumi par konkurenci veicinošiem pasākumiem iepirkumā**:

izstrādāt skaidras, pamatotas, visaptverošas un viegli saprotamas **tehniskās specifikācijas un atlases kritērijus**, kas ir samērīgi ar iepērkamo darbu, pakalpojumu vai preci

izvairīties no nevajadzīgiem un pārlietu sarežģītiem, neatbilstīgiem vai diskriminējošiem **nosacījumiem, kas ierobežo konkurenci**

NEATKARĪBAS DEKLARĀCIJA

Pasūtītāji ir aicināti nolikuma prasībām pievienot **aizpildītu un parakstītu neatkarības deklarāciju**, apliecinot, ka konkursā iesniegtie piedāvājumi sagatavoti individuāli un nav saskaņoti ar konkurentiem

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu (PIL) pretendents par nepatiesas informācijas sniegšanu apliecinājumā **var tikt izslēgts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā**

Iesniedzot aizpildītu apliecinājumu, pretendenti apliecina, ka **apzinās paredzēto atbildību par aizliegtu vienošanos** saskaņā ar Konkurences likumu

Par aizliegtu vienošanos uzņēmumam var tikt piemērots naudas sods apmērā **līdz 10 % no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma**, kā arī uz gadu liegta dalība publiskajos iepirkumos

Pašnovērtējuma rīks iepirkumu organizētājiem

Iespējamu karteļu pazīmju
saraksts var kalpot
kā palīgmateriāls
pretendentu piedāvājumu
izvērtēšanas laikā

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/334/download>

KONSULTĒJIES AR KP

Konsultācijas par kādu konkrētu situāciju/iesniegumu, vai iecietības pieteikuma potenciālo sagatavošanu/iesniegšanu

Garantēta anonimitāte, ja ziņotājs nevēlas sevi atklāt

Ja, kāda konkrēta situācija/fakti tiek atklāta konsultatīvos mērķos, KP tā netiek izmantota savādākam mērķim (t. sk. komercinformācija)

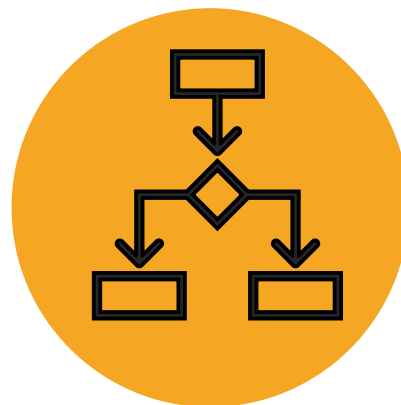
GALVENIE ASPEKTI KARTEĻU RISKA MAZINĀŠANAI

jeb preventīvās darbības, ko iespējams veicināt pasūtītāja rīcībā:

Pasūtītāja izpratne
konkurences tiesībām

KP lēmumi,
skaidrojumi, vadlīnijas

Pašnovērtējuma rīki

Konkurences padome

Aizliegtas vienošanās **PIL** grozījumi Pasūtītāja loma

Ieva Šmite

tālr. 67365221

e-pasts: ieva.smite@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

